

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1512/2017
07.09.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Лепосава Радовановић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Зоран Јањић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, издржавања и заштите од насиља у породици, по тужби и по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 454/16 од 21.03.2017. године, у седници одржаној 07.09.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 454/16 од 21.03.2017. године.

Образложење

Делимичном пресудом Основног суда у Трстенику П2 154/14 од 01.06.2016. године, ставом првим изреке, разведен је брак парничних странака закључен 04.05.2003. године пред матичаром Општине ..., па је ставом другим изреке самостално вршење родитељског права над малолетним ВВ, поверено туженом, као оцу. Ставом трећим изреке обавезана је тужиља да на име доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно по 8.000,00 динара, почев од 01.10.2014. године па убудуће, до 5.-тог у месецу за претходни месец, с тим што ће заостале рате платити одједном и то са законском каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је противтужбени захтев којим је тужени тражио да се тужена обавезе да поред износа досуђеног ставом трећим изреке плаћа још по 2.000,00 динара месечно. Ставом петим изреке одбијен је противтужбени захтев којим је тужени тражио да се према тужилји одреди мера заштите од насиља у породици, тако што би се истој наложило да се уздржи од даљег вређања туженог на начин на који је то до сада чинила и од сваког другог понашања којим се угрожава његово душевно здравље и спокојство. Ставом шестим изреке одбијен је противтужбени захтев

којим је тужени тражио да се тужила привремено и делимично лиши родитељског права над малолетним ВВ и то у погледу права на одржавање личних односа са њим, а ставом седмим изреке одбијен је и противтужбени захтев којим је тужени тражио да се наложи тужили да се уздржи од даљег вређања туженог пред њиховим малолетним сином називајући га кретенком и квалификујући га лошим човеком, на начин на који је то до сада чинила и од сваког сличног понашања којим се угрожава спокојство туженог и њиховог малолетног сина. Ставом осмим изреке одређено је да ће се одлука о трошковима поступка донети уз главну ствар.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 454/16 од 21.03.2017. године, ставом првим изреке, жалба туженог је одбијена и делимична првостепена пресуда потврђена у ставу петом, шестом и седмом изреке, а ставом другим изреке првостепена одлука је укинута у ставу другом, трећем и четвртм изреке и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење у том делу. Ставом трећим изреке одбачена је, као недозвољена, жалба туженог изјављена против става трећег изреке првостепене одлуке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, парничне странке су закључиле брак 04.05.2003. године, у коме је 05.07.2003. године рођено њихово заједничко дете – син ВВ. Заједница живота странака престала је иселењем тужиле из домаћинства у коме је живела са туженим и малолетним дететом, што је малолетни ВВ, према стручном мишљењу Центра за социјални рад у ..., доживео као да га је мајка напустила, због чега се нарочито везао за оца, као и за простор и кућу у којој је рођен и у којој и даље живи са оцем. Стручни тим Центра за социјални рад у ..., као и Кабинет за судску психијатрију КЦ Војводине, дали су мишљење да међу странкама не постоји ни минимална међуродитељска сарадња везана за васпитање и одгој детета, због изражених константних партнерских и родитељских конфликта, због чега, иако су обе странке подобне да врше родитељско право, њихове родитељске компетенције су умањене, што се код туженог огледа у томе што не препознаје важност улоге мајке у развоју детета, инструментализује га како би га појачано везао за себе уз подстицање детета да се изјашњава против мајке, а код тужиле тако што се, као мајка, не сналази у односу са дететом и примењује неадекватну стратегију у ситуацији појачаног отпора детета у контактима са њом, што код детета даље изазива још већи отпор према њој. У току поступка тужени је поднео и противтужбу са захтевом за заштиту од насиља у породици, којом је тражио да се наложи туженој да се уздржи од даљег вређања туженог, називајући га кретенком и лошим човеком, те да то не чини пред њиховом малолетним сином, а тражио је и

да се тужила делимично лиши родитељског права у погледу виђања са малолетним ВВ, јер је приликом виђања са дететом 05.01.2016. године малолетног ВВ повукла за уво и за косу и два пута ударила руком по нози. У вези овог догађаја тужени је против тужиле поднео и кривичну пријаву због насиља у породици, па је првостепени суд усвојио мишљење Центра за социјални рад у ... и одредио привремену меру којом је одређено да се контакти између мајке и детета одвијају у контролисаним условима, у просторијама Центра за социјални рад, у присуству стручних радника ове установе.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком одбијен противтужбени захтев којим је тужени тражио да се тужили изрекну предложене мере ради заштите од насиља у породици, као и захтев за њено делимично лишење родитељског права у погледу контаката са малолетним дететом.

Насиље у породици дефинисано је одредбом члана 197. Породичног закона („Сл. гласник РС“ број 18/05), тако што је у ставу првом одређено да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице, док су у ставу другом истог члана наведени карактеристични видови насиља (именовани облици насиља), уз одређење да се насиљем у породици сматра и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање, које један члан породице испољава према другом члану породице (неименовани облици насиља).

Правилно тумачење наведене одредбе подразумева да, да би се радило о насиљу у породици, мора постојати јасна граница између жртве и насилника, при чему је члан породице – жртва насиља, подређен и немоћан у односу на члана породице који се сматра насилником, који вољно-дрским, безобзирним и злонамерним понашањем угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство другог члана породице (жртве). Разграничење између насилника и жртве у породичном окружењу од утицаја је и на утврђење постојања насиља у породици, али и за одређивање адекватне мере заштите од насиља, чија је сврха спречавање и престанак таквог понашања које представља насиље. Такође, да би се радило о насиљу, оваква врста понашања и угрожавања мора бити у континуитету, јер изоловани инциденти не представљају насиље у породици у смислу наведене одредбе Породичног закона.

Из утврђеног чињеничног стања, судови правилно закључују да се понашање тужиле не може окарактерисати као насиље над туженим, јер се у конкретном случају ради о озбиљно и трајно поремећеним партнерским односима, у којима обе странке показују одређени степен нетолеранције и нетрпеливости, па се не може говорити о моделу понашања које само један члан породице предузима, односно испољава према другом. Међутим, изношење негативног става и вређање једног родитеља, од стране другог родитеља, пред малолетним дететом, неминовно у мањој или већој мери угрожава спокојство детета, па самим тим би представљало насиље над малолетним дететом, али како тужени осим сопственог навода да је тужила пред дететом износила своје негативно мишљење о њему, ову чињеницу није доказао другим доказним средствима, то је правилно одбијен захтев за утврђење да је тужила извршила насиље на описани начин, као и захтев за усвајање предложене мере ради заштите од насиља.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом неосновано указује на погрешну примену материјалног права и приликом одлучивања о захтеву туженог да се тужила делимично лиши родитељског права.

Наиме, право је детета да живи са родитељима и да се они о њему старају пре свих других. Ово право може бити ограничено само судском одлуком, када је то у најбољем интересу детета (члан 60. став 1. и 2. Породичног закона). При том, у свим активностима које се тичу деце, у складу са одредбом члана 6. Породичног закона, свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета, а према члану 266. истог Закона, у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права, суд је увек и искључиво дужан да се руководи најбољим интересом управо малолетног детета.

Лишење неког лица родитељског права над малолетним дететом, увек има далекосежне последице - за родитеља, али посебно на малолетно дете, о чијем интересу суд посебно мора да води рачуна, због чега се за усвајање оваквог захтева мора утврдити несумњиво постојање озбиљних разлога који доводе у сумњу подобност родитеља за вршење родитељског права, али се мора утврдити да то јесте и најбољи интерес малолетног детета.

Имајући ово у виду, као и да у конкретном случају није утврђено да постоје трајно - озбиљни разлози који доводе у сумњу подобност тужиле за вршење родитељског права, већ се ради о једној инцидентној ситуацији, а посебно да су стручна мишљења тимова специјализованих установа (Центра за социјални рад и Кабинет за судску психијатрију КЦ Војводине), да је раздвајање родитеља без претходне адекватне припреме малолетног ВВ на то, код њега изазвало стрес и стање шока, а одлазак тужиле из породичног домаћинства је доживео као напуштање њега од стране мајке, услед чега је доминантно постао везан за оца, који код детета није препознао ово стање, као ни важност улоге мајке у развоју детета, због чега га инструментализује у негативним ставовима и изјашњењима о мајци, уз настојање да га додатно веже за себе и истовремено маргинализује улогу мајке, као и да због сталних међупартнерских и родитељских сукоба парничних странака код детета постоји и конфликт лојалности, Врховни касациони суд налази да нижестепени судови основано закључују да ускраћивање виђања детета са мајком не би представљало његов најбољи интерес, те да усвојена привремена мера (виђање детета са мајком у контролисаним условима), остварује сврху заштите детета од евентуално поновљеног неадекватног поступања мајке, па је правилно одбијен захтев туженог за делимично лишење тужиле родитељског права. Умањени родитељски капацитети обе парничне странке због поремећених партнерских и родитељских односа се, према стручном мишљењу обе установе, могу превазићи индивидуалним породичним третманом у циљу престанка коришћења детета у међусобној борби за старатељство и успостављања коректне међуродитељске сарадње у погледу васпитања и одгоја детета, као и успостављања нормалног односа детета са оба родитеља, због чега обе парничне странке морају уложити напор, а судови и стручне установе одговарајућа средства, ради остварења овог циља, који једино представља најбољи интерес малолетног детета.

Побијаном одлуком другостепени суд је одбацио жалбу туженог у делу којим оспорава став трећи изреке првостепене одлуке. Имајући у виду да је ставом трећим изреке првостепени суд усвојио захтев туженог у погледу висине

доприноса тужиље у издржавању малолетног детета, то је основан закључак суда да тужени нема правни интерес за изјављивање жалбе у том делу, па је правилном применом члана 389. став 1. у вези члана 378. став 3. ЗПП, жалбу одбацио као недозвољену (у том делу).

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић